

Weyrich a Lind nabízejí „retrokulturu“ jako novou konzervativní taktiku.

Ladislav Bátor představuje podnětný text autorů Paula M. Weyricha a Williama S. Lynda, amerických konzervativců, kteří se pozastavují nad úpadkem konzervatismu v USA, „vyšeptaností“ republikánské politiky a obecným stíráním se významných rozdílů mezi pravicí a levicí. **Manifest příštího konzervatismu** je silně provokativním, avšak velmi podnětným výstupem.

*Paul M. Weyrich (*1942) je předsedou a generálním ředitelem Free Congress Research and Education Foundation, William S. Lind (*1947), působí rovněž v této nadaci, a sice jako ředitel Střediska pro kulturní konzervatismus.*

Následující programatickou esej těchto dvou amerických konzervativců může čtenář pojmout také jako opožděný dovětek k výňatkům z ostře antineokonzervativně zaměřeného článku „State Religion“ od Patricka J. Buchanana, které v překladu přineslo minulé číslo Národní myšlenky.

Je však zároveň – překladatelovou – vědomou a nezastíranou (byť jen takto nepřímou) replikou na některé závěry Karla Kaisra v článku „Konzervativní paradigma“, publikovaném již v předminulém čísle Národní myšlenky. Zejména na tu pasáž, v níž autor hodnotí negativně naši současnou „strnulost v minulosti a neschopnost či neochotu vstřebávat jiné (často i nepřátelské) ideje, než jsou názory některých konzervativních ‚praotců‘ a guru...“

Myslím totiž, že přinejmenším mimovolného vstřebávání nepřátelských idejí je nám všem dnes dopřáváno až běda. Zatímco myšlenky a ponaučení našich „praotců a guru“ se na veřejnost dostávají hazardně a trestuhodně poskrovnu.

Jsme ve vnucené kulturní válce, a to jistě nejen podle Weyricha a Linda; odevšad nás oddaní i zaprodaní zupáci rozběsněných politruků multikulturalismu, xenofilie, antidiskriminacionismu, politické korektnosti a dalších perfidních zbraní hromadného ničení (mravního i materiálního) bombardují svými paleo- i neoliberálními lžemi a zmanipulovanými fakty a jakékoli jejich vstřebání si nepřítel ihned vyloží jako naši slabost. A jen ještě vystupňuje intenzitu svých

absurdních a nestoudných útoků – útoků zacílených často dokonce na samotnou legitimitu našich konzervativních či národoveckých postojů a názorů. A pak že prý i demokracie je diskuse...

Když už, tak odložme ono „vstřebávání“ (aspoň to záměrné) až na dobu po válce. Nyní budiž naší prioritou pokusit se – na radu Weyricha a Linda – především „zařadit zpětný chod“... Na druhou stranu ovšem dávám kolegovi Kaisrovi plně za pravdu, že „není moci politické bez moci kulturní a mediální“ a že „konzervativní intelektuálové nedovedou vybičovat masy lidí k akci.“

Ale přenechejme už konečně slovo oněm dvěma konzervativcům mnohem povolanějším; a třeba se ukáže, že můžeme některé jejich ryze zaoceánské postřehy, rady a závěry vztáhnout i na naši zdejší kulturní válku...

Jediným překvapením ohledně republikánského debaklu ve volbách do Kongresu z roku 2006 bylo, že pro mnohé konzervativce byl překvapivý. Konzervativní hnutí totiž už přinejmenším jedno desetiletí myšlenkově křížuje sem a tam. Studnice konzervativních myšlenek, která tak vydatně zavlažovala půdu pro politické úspěchy republikánů – zvolením Ronalda Reagana v roce 1980 počínaje, přes „Smlouvu s Amerikou“, až po získání většiny ve Sněmovně reprezentantů v roce 1994 –, vyschla ještě před koncem Clintonova druhého prezidentského období.

Deficit konzervativních myšlenek

Většina konzervativců ví, že liberalismus postihlo politické zatmění v důsledku intelektuální vyprahlosti programu připomínajícího muzeální kousek z třídního boje za éry Nového údělu.[1] Proč tedy byli překvapeni, když podobný deficit konzervativních myšlenek skončil podobnou volební porážkou? Říká se, že nemůžeš „ničím“ porazit „něco“;[2] volby v roce 2006 ale ukázaly, že republikáni už nemohou tím svým „ničím“ porazit dokonce ani to demokratické „nic“.

Konzervatismus natolik myšlenkově povadl, že během prezidentství George W. Bushe už stěží mohl výraz „konzervativní“ být – a také jen málokdy byl – využíván jako argument proti politice, která byla vyloženě antikonzervativní. Američané se stali svědky „konzervativního“ wilsonismu[3] (ne-li dokonce jakobinismu) v zahraniční politice a zbytečném válečném tažení do cizí země, rekordního „konzervativního“ schodku obchodní bilance a federálního rozpočtu, rozsáhlé „konzervativní“ expanze moci federální vlády na úkor tradičních svobod a nonšalantního „konzervativního“ odprůmyslnění a ožebračení střední třídy ve jméno ricardiánského volného trhu[4] a benthamovského utilitarismu.[5] Není divu, že Američané jsou zmateni a rozčarováni konzervatismem, který se takhle chová, když je u moci. Kdyby byl Russel Kirk [6] ještě mezi námi, k čemu by se teď asi hlásil?

Pokud se má konzervatismus opět vzchopit jako intelektuální síla, a ne pouhá nálepka pro

cokoliv, co režim činí pro svůj vlastní užitek, musí se nejprve znovu intelektuálně vzpamatovat. Potřebujeme nový konzervativní program.

Konzervatismus není ideologie

Už dlouho před volbami z roku 2006 se autoři této eseje snažili otevřít diskusi o příštím konzervatismu. Naším motivem nebyl pouhý politický úspěch. Nějakou dobu předtím jsme si uvědomili, že starý konzervativní program, jehož podstatou byl především antikomunismus a tržní ekonomika, se již vyčerpal. Zrodil se za studené války a mnohé z něho – třebaže ne vše – vyhaslo, jakmile jsme válku vyhráli. Příští konzervatismus se, podle našeho názoru, musí vypořádat s novou a odlišnou vnější realitou, s takovou, v níž „trvalé položky“ sice zůstávají trvalými, ale musejí být vztaženy k novým jevům. Naším východiskem byl Kirkův postřeh, že konzervatismus není ideologií. Že je spíše způsobem života.

Ideologie, plod francouzské revoluce, tvrdí, že s ohledem na takový a takový soubor abstraktních pouček musí být skutečnost nutně taková a taková. Jenže skutečnost je samozřejmě příliš rozkošatělá na to, aby se dala napasovat na prokrustovské lože ideologie. A když se to tudíž nedaří, tak se dotčená ideologie rozhodne, že určité stránky skutečnosti – ty, které jsou s jejími poučkami v rozporu – je třeba ignorovat. A jestliže ideologie – prostřednictvím politiky – získá kontrolu nad státem, použije k prosazení svých pouček státní moc.

Kdokoli se pak opovází pochybovat, že hybatelem veškerých dějin je vlastnictví výrobních prostředků nebo nadřazenost árijské krve nebo inherentní zlotřilost bílého muže a západní civilizace, je státem potrestán. A když se ideologie zmocní nadkritického množství moci, trestem je koncentrační tábor, gulag nebo kulka do týla v suterénu Lubjanky.

Opravdový konzervatismus odmítá všechny ideologie, neboť je pokládá za „ozbrojené žvanění“. Místo nich nabízí způsob života založený na obyčejích, tradici a zvyklostech, tedy plodech zkušeností mnoha předcházejících generací. Protože lidé jsou schopni (smějí-li žít – co se civilizace týká – v kontinuálním prostředí) čerpat poučení ze zašlých časů, dokážou prozíravé ctnosti – skromnost, docenění práce, šetrnost, význam rodiny a pospolitosti, osobní povinnosti a závazky a ostražitost vůči novátorství – reflektovat konzervativním způsobem života.

Takové ctnosti mají sklon prosazovat se v nejtradičnějších společnostech, v obměnách, jichž si konzervativci zpravidla váží, a které se nejšťastněji uplatnily v tradiční kultuře křesťanského Západu.

Z toho vyplývá, že nejnaléhavějším posláním příštího konzervatismu je obrana a vzkříšení západní křesťanské kultury. A to zároveň znamená, že příští konzervatismus není pouhým kulturním konzervatismem – je jasné, že musíme věnovat pozornost i politice.

Přestože konzervativci vybojovali v době po zvolení Ronalda Reagana mnohá politická vítězství, levice nadále vítězí v kulturní válce. A kultura je (v tomto případě „bohužel“)

mocnější než politika. Konzervatismus tak vítězil takticky, ale prohrával strategicky, a v důsledku toho začala americká společnost padat do propasti, která se před ní rozevřela již v 60. letech minulého století.

Tři klíčové úkoly

Má-li příští konzervatismus zastavit tento pád a vzkřísit Ameriku, jakou jsme znali ještě v 50. letech minulého století, v tom posledním normálním desetiletí, musí zvládnout tři úkoly.

Za prvé se musí pokusit o to, aby lidé změnili nejen své volební preference, nýbrž i to, jak prožívají své životy. Musí přesvědčit stále více Američanů, aby se odpoutali od prohnílé „popkultury“ materialismu, konzumerismu, hypersexualizace a politické korektnosti a vrátili se k starým způsobům života. Příští konzervatismus kalkuluje s „retrokulturou“: vědomou a záměrnou obnovou minulosti.

Taková obnova by ovšem neměla být – a dokonce ani být nemůže – vnucována politickou mocí. A to je druhá věc, kterou musí příští konzervatismus zvládnout: zahnat politickou moc tam, kam patří. Tolkienův Prsten moci[7]) je moc sama o sobě, a jako taková dlouhodobě neumí sloužit dobru. Odmítnutí kontrakultury, jež se stala „kulturou hlavního proudu“, musí postupovat zdola nahoru, od jedince k jedinci, od rodiny k rodině, na základě dobrovolnosti.

Vzorem může být hnutí za domácí vyučování. Z většiny veřejných škol se totiž staly kulturněmarxistické Skinnerovy klece,[8]) a domácí vyučování tak před nimi zachránilo více než milion dětí. Síla skrytá za touto znamenitou odštěpeneckou akcí představuje jedinou spolehlivou formu síly: sílu příkladu. Příští konzervatismus musí napřít tuto sílu do mnoha dalších oblastí každodenního života – počínaje zábavou, tou otrávenou studní popkultury. Kirk nám dal příklad: sám shodil ze střechy televizi, kterou na Piety Hill[9]) propašovala jeho manželka a děti.

Postavíme-li příští konzervatismus především na síle příkladu, příkladu životů prožívaných po starém způsobu, hodnověrně uklidíme ty Američany, kteří se obávají, že razantní kulturní konzervatismus by Americe vnucoval nějakou formu puritánské teokracie. Mohli bychom sice takové obavy odbýt jako bizarní, jenže ony skutečně existují.

Kulturní marxisté uchvátili státní moc v již povážlivé míře a tuto moc využívají k prosazení své ideologie prostřednictvím vládních programů: od pozitivní diskriminace přes učební osnovy veřejných škol až po zavlečení feminismu do amerických ozbrojených sil. Z toho vyplývá třetí úkol, který musí příští konzervatismus splnit: obnovit americkou republiku – tím, že vymeteme kulturněmarxistickou ideologii ze všech koutů státní moci.

Zařadit zpětný chod

Republika oddaná svobodě nevnučuje svým občanům žádnou ideologii. Vládě nepřísluší nařizovat rasovou nebo sexuální diverzitu při najímání do práce nebo přijímání do škol, tlačit na armádu, aby nadělala z žen bojové piloty a námořní kapitány, „velebit“ homosexualitu na

pracovišti či realizovat jakákoli jiná z nescíslného množství opatření, jež stát nyní vymýšlí s cílem prosadit politickou korektnost.

Nutnost „demarxifikovat“ – nikoliv od moskevského marxismu, nýbrž od frankfurtské školy[10]) – americkou státní správu vymezuje další doménu příštího konzervatismu: přestože vzkříšení naší tradiční kultury by nemělo být vymáháno politickou silou, konzervativci musejí být aktivní i v politice. Ačkoli příští konzervatismus je víc než politika, politiku v sobě zahrnuje. Kdyby se konzervativci měli svorně od politiky odvrátit – k čemuž by opodstatněná frustrace z politiky Republikánské strany vést mohla –, výsledek by byl katastrofální.

Druhá strana netrpí žádnými skrupulemi ohledně zneužívání státní moci v celém hrůzném rozsahu a s její pomocí chce napěchovat svou ideologii do našich hlav. Levičáci se teď například chystají vrátit do hry takzvanou „doktrínu vyváženosti“, která by – v případě, že by ji prosadili – zlikvidovala rozhlasové pořady s živými vstupy posluchačů. Program obnovení republiky předpokládá, že budeme mít dostatek sil zastavit je, „zařadit zpětný chod“ tam, kde už ideologický stát vytvořili, a omezit americkou vládu jen na pravomoci předvídané Zakladateli[11]) a taxativně v ústavě uvedené. To přece není nějaký bezvýznamný politický program.

Program kulturní i politický

V souhrnu je pak příští konzervatismus, jak my si jej představujeme, kulturní konzervatismus s programem jak kulturním, tak politickým, prosazující se jak uvnitř politického procesu, tak i za jeho hranicemi. Usiluje o volební vítězství se stejným zaujetím jako v roce 1980 a 1994, ale – protože snad má již realističtější představu o tom, co politika zmůže – působí zdola nahoru, soustřeďuje se na řadové voliče, podobně jako hnutí za domácí vyučování nebo abstinenční hnutí v 19. století, a je oddán myšlence vzkříšení tradičního způsobu života.

Co specifického by měl program příštího konzervatismu obsahovat? Některé položky nepochybně převezme z konzervativního programu současného. Příští konzervatismus nadále odmítá potraty a podporuje tradiční manželství. Snaží se o další snížení marginální daňové sazby a stejně tak trvá na snížení výdajů a na vyrovnaném státním rozpočtu. Prosazuje silnou národní obranu, včetně obrany protiraketové.

Požaduje účinnou ostrahu našich hranic, eliminaci ilegální imigrace, redukci imigrace legální a efektivní asimilaci imigrantů již usídlených. Angličtina by se měla stát úředním jazykem Spojených států, jediným jazykem, ve kterém se smějí vyřizovat veškeré úřední záležitosti.

Příští konzervatismus však reaguje i na nové podněty.

Zahraniční politika a obrana

Program příštího konzervatismu by měl zahrnout odmítnutí wilsoniánské zahraniční politiky, kterou propagují neokonzervativci stejně jako neoliberálové, a návrat k politice vycházející z konkrétních zájmů Spojených států. Poučen z fiaska ve válce v Iráku, měl by se americký národ vrátit k neintervenci zahraniční politice, kterou obhajoval před více než půl stoletím

senátor Robert A. Taft.

Příští konzervatismus by měl ozřejmit, že realistická zahraniční politika není izolacionismem – izolacionismus je jen strašák, jež vynalezli globalisté. Amerika nikdy nebyla Japonskem éry šógunátu.

Po převážnou část naší historie jsme byli se zbytkem světa v kontaktu, aktivním a plodným, ovšem spíše díky idejím a privátním obchodním instrumentům než zásluhou vynášení velmocenské karty. Zakladatelé varovali: můžeme buď zachovat doma svobodu, nebo usilovat o velmocenské postavení, ne však obojí. A příští konzervatismus preferuje svobodu před imperiální pompou.

V Iráku, Afghánistánu i jinde čelíme válce čtvrté generace, válce nikoli se státní brannou mocí podobnou té naší, nýbrž s nestátními ozbrojenými silami, jež vedou boj zcela odlišným způsobem. Třebaže příští konzervatismus klade důraz na silnou obranu, leží mu též na srdci otázka stovek miliard dolarů, jež rok co rok investujeme do zahraničních vojenských misí a do zbraní, které se hodí jen pro boj v cizině. Potřeba silné obrany vyžaduje armádní reformu, a ne pouhé haldy peněz.

Obnovení republiky

Spolu s armádní reformou by se měl příští konzervatismus domáhat i reformy politické. Obnovit republiku se nepodaří bez zlomení monopolu profesionálních politiků a dvou stran, jež jsou povýtce stranou jednou – stranou „mám to svoje jisté“.

Příští konzervatismus by měl často přicházet s výzvami k pořádání referend a volebních iniciativ, měl by předložit návrh na omezení počtu funkčních období a na zákaz zařazování „těch bývalých“ na kandidátky a požadovat nové volby s novými kandidáty, když s takovým návrhem uspěje, a měl by také bojovat za eliminaci úplatkářství legalizovaného nyní pod rouškou příspěvků na volební kampaň.

Ano, oni obchodují se svými hlasy. Monopol dvou stran zplodil ve Washingtonu všeprostopující kulturu korupce; a korupce je nejzhubnějším škůdcem každé republiky.

Dřímající agrární tradice

Za další by měl příští konzervatismus probudit dřímající konzervativní agrární tradici. Jak lze vidět na příkladu amenitů,[12]) malé rodinné farmy mohou být ekonomicky rentabilní. Organické zemědělství,[13]) ochrana a obnova půdního fondu, farmářské trhy a takzvaní „crunchy cons“[14]) by měli být v programu příštího konzervatismu na čestném místě. Rodinná farma je dobrým místem pro výchovu dětí.

Zatímco ekologismus se stává ideologií, péče o půdu v duchu díla božího se těší přetrvávající konzervativní vážnosti. Zemědělství ostatně bylo vždy baštou konzervatismu.

Je trh opravdu „volný“?

Příští konzervatismus by se měl také zabývat problematikou velikosti podniků. Konzervativci již dlouho vnímají nebezpečí, jež představuje „velká vláda“ pro volný trh. Nehrozí nám ale něco podobného i ze strany velkých podnikatelských subjektů, obzvláště když se jedná o nadnárodní korporace s nižším respektem k zájmům vlasti?

Je trh skutečně „volný“, když obří korporace mohou manipulovat s cenami i s politiky s cílem zlikvidovat lokální firmy – jak výrobce, tak obchodníky –, které jsou zakotveny v místní pospolitosti a prospívají jí způsobem, jakým to velké společnosti nedělají? Když veškeré zboží nese označení „Made in China“, Nebesa nám dekretují[15] místo kýženého volného trhu jen „vzájemně výhodný obchod“.

Estetika a retrokultura

Další osvědčenou konzervativní položkou, na kterou by příští konzervatismus měl klást důraz, je estetika. Spojené státy sice asi jsou nejbohatší zemí v dějinách, ale to z nich ještě nedělá tu nejkrásnější. Nekonečné řady nákupních středisek,[16] živelný růst předměstí a vyprázdněná velkoměsta vytvářejí prostředí, jež si sotva kdo může zamilovat.

Alternativu nabízí například takzvaný „nový urbanismus“,[17] neboť se obrací do minulosti a chce vzkřísit tradiční vzhled měst i velkoměst. Příští konzervatismus by měl „nový urbanismus“ zahrnout do svého programu; ale ne po vzoru oregonského Portlandu, kde si nalinkovali hranice urbánního rozvoje – a uvnitř nich, světe div se, natrefíte na ještě více živelného růstu. Příští konzervatismus by měl raději prosazovat duální stavební legislativu.

Developeři by si pak mohli vybrat, zda budou stavět na základě dnešních stavebních norem pro „živelný růst“, nebo v duchu „tradičního sousedského designu“[18] – podle toho, co dle jejich odhadu trh v tu chvíli preferuje.

Podobně by měl příští konzervatismus prosazovat návrat vlaků a tramvají jako alternativu k závislosti na automobilech. Osobní auto je skvělým prostředkem pro cestování, ovšem jen dokud je nevlastní příliš mnoho lidí. Hromadné rozšíření aut způsobuje v současnosti takové dopravní zácpy, že každý – liberál nebo konzervativce – promarní v silničním provozu ohromnou spoustu času popojížděním. Ani se sportovní mercedeskou si moc zábavy neužijete, když se nemůže hnout z místa.

Jestliže se vrátíme k vlakům a trolejovému vedení, ušetříme svůj čas a pomůžeme oživit naše velkoměsta. A s ohledem na odhadovaný vývoj situace v energetice nám příští generace budou za obnovení sítě vlakových a tramvajových spojů, jež se kdysi v Americe těšily takové oblibě, jednou vděčné. Tady, stejně jako všude jinde, by měl příští konzervatismus upřednostňovat dlouhodobou perspektivu.

Jedním z nejpodstatnějších impulsů konzervatismu – a v době, kdy je dějepis zatracován nebo zapomínán, asi ten nejcennější – je vzkříšení věcí osvědčených v minulosti. Starosvětsky vyhlížející velká i malá města či osobní vlaky a tramvaje jsou příkladem oné tendence, kterou nazýváme „retrokultura“.

Příští konzervatismus by měl zařadit retrokulturu mezi své trumfy, jako odrazový můstek pro činnost za hranicemi politiky. Chcete napravit veřejné školství? Tak co si třeba vzít za vzor školu z 50. let minulého století? Už máme retroautomobily, jako Nový Brouk a Mini od Volkswagenu, tak proč ne i „retrozvyky“ nebo „retrooblečení“? Bylo by to milé, zahlédnout také pánské kloboučnictví či krámek modistky, a ne jen pořád samé prodejny kojeneckého prádla.

Tím, jak vrací do života osvědčené věci, mohla by retrokultura působit jako protiváha donekonečna klesající spirály, kterou nám všude podstrkuje popkultura. Podobně jako se někdy ve snaze izolovat primární požářiště zakládá další oheň, mohli bychom použít módu k potření módy.

Zachránit psané slovo

Znepokojivou a složitou záležitostí, kterou by se příští konzervatismus měl také zabývat, je sociální a kulturní působení nových technologií. Technika má jistě své kladné stránky, třeba internet nám poskytuje možnost komunikovat bez dozoru. Jenže technika zároveň nastoluje choulostivé otázky. Je například „postgramotná“ kultura něčím, s čím by se měli konzervativci – pasivně unášeni takovou vlnou – smířit?

Trvalo tři tisíce krušných let, než jsme obrázek nahradili psaným slovem, a teď by nás mělo nechat v klidu, že televize, videohry a obrazovky počítačů vytěsňují psané slovo obrázkem? Cožpak se nás nijak netýká, že virtuální realita svádí některé naše spoluobčany na cestu k „Báječnému novému světu“?[19]]

Stejně jako v případě rodinných farem, mohou nám amenité i tady posloužit jako vzor; ne snad že by se každý z nás měl stát amenitou, ale v tom, že jejich pospolitost má pravidla pro hodnocení technologií z hlediska jejich sociálního a morálního působení – což naše společnost jako celek nemá.

Konzervatismus byl vždy obezřetný vůči novinkám, a obezřetnost příštího konzervatismu by nás měla přivést k hlubokému zamyšlení nad případy, kdy nás technika atakuje.

Nové konzervativní hnutí

Tento seznam není vyčerpávající, skončíme ale dříve, než vyčerpáme své čtenáře. Ale ještě jeden aspekt příštího konzervatismu docela na závěr uvedeme: nový konzervatismus, má-li být něčím víc než pouhou intelektuální společenskou hrou, se musí opírat o nové konzervativní hnutí.

Oba autoři tohoto článku jsou aktéry konzervativního hnutí už od střední školy, tedy skoro od pleistocénu... Hlavním jeho nešvarem byla po celá ta léta tendence podřizovat se Republikánské straně.

V době prezidentství George W. Bushe tato tendence nabyla na takové intenzitě, že z většiny washingtonských součástí konzervativního hnutí se staly naprosto nesvéprávné pobočky

Republikánské strany. Řadoví konzervativní aktivisté a někteří mimowashingtonští vůdci hnutí, zejména z religiózní pravice, se téhle pasti vyhnuli. Jenže peníze se přelévaly z republikánských věder jen do těch konzervativních institucí, které byly ochotné hrát tuhle hru, a tak většina do oné pasti spadla. Republikánská strana tudíž konzervativnímu hnutí nadělila k dosavadní intelektuální sterilitě ještě korupci.

Viditelným důsledkem byl jev, jež jsme zmínili na začátku – „konzervativní“ schvalování Bushovy vládní politiky, která je ve skutečnosti antikonzervativní. Hnutí příštího konzervatismu nebude věrohodné, pokud mu budou stát v čele osoby a instituce, jež se zaprodaly dnešní kopii Rockefellerova republikanismu.[20]] Stejně tak nesmí příští konzervatismus brát na milost takové politické směry, jako je wilsonismus nebo naruby obrácený merkantilismus.[21]]

Jádro věci ale vězí hlouběji než v politice, ba ještě hlouběji než ve věrohodnosti. Nejvyšší metou Republikánské strany bude vždy vítězství ve volbách, protože to je a pořád bude politická strana. A tak jakmile v jedněch volbách zvítězila, úkolem číslo jedna se pro ni od druhého dne stává příprava vítězství v nejbližších příštích. Pro stranu není a nemůže být vyššího cíle než politické vítězství, protože to je pravý důvod existence politických stran – vítězit ve volbách.

Zvěstovatelé vzkříšeného světa

Ovšem podstatou příštího konzervatismu, jak jsme již zdůraznili, musí být přesahování politiky. Usiluje sice o politický úspěch, ovšem ve snaze odpoutat kulturu od ideologie obecně a od čiré dekadence zvláště hledí daleko za takový cíl. Má v úmyslu vzkřísit osvědčené způsoby života, způsoby, podle nichž valná většina Američanů žila až do 50. let minulého století. Jestliže v tomto ohledu selže, jestliže budou konzervativci nadále vítězit politicky, ale prohrávat v kulturní válce, selže v tom rozhodujícím.

A tak příští konzervativní hnutí bude vypadat právě takhle:

Stále sílící sdružení lidí, kteří vyznávají odlišný způsob života. Sdílejí společný odpor vůči popkultuře, vůči životu založenému jen na potřebách a jejich okamžitém uspokojování a vůči ideologii multikulturalismu a politické korektnosti. Hodlají spolupracovat s dalšími Američany – a snad i s Evropany –, kteří dobře tuší, že minulost byla lepší než přítomnost, a chtějí žít tak, jak žili jejich předkové: v souladu s principy západní civilizace. Se svou vizí budou chodit do politické arény, dokud jejich nepřátelé nepřimějí státní moc, aby je rozdrtila.

Ale jejich pohled přesahuje politiku – vedou správný život po starém způsobu: působí jako pochodně pro kročeje sousedů, jako zvěstovatelé vzkříšeného světa a jako živá svědectví o jediné spolehlivé formě síly, síle příkladu... A možná lze dodat: ...a také jako dary Bohu.

Tolik tedy pánové Weyrich a Lind... Jejich „manifest příštího konzervatismu“ otiskl v únoru

loňského roku „Buchananův“ paleokonzervativní čtrnáctideník *The American Conservative* a zodpovědnost glosátora mi káže nezamlčet, že do téhož čísla byly zařazeny i tři kratší články, v nichž jejich autoři vyslovili více než silnou pochybu o realizovatelnosti Weyrichovy a Lindovy vize. Jeden z nich, fejetonista listu *Newsday* James P. Pinkerton, v replice „Future Cons“ mimo jiné namítá:

„Je toho hodně, co musíme obdivovat na nápadu polnicí svolat Američany zpátky k ‚prozíravým ctnostem‘ založeným na ‚obyčejích, tradicích a zvyklostech‘... Vidím ale, zdvořile řečeno, trochu rozpor mezi horováním autorů pro ‚příští konzervatismus‘ a jejich lyrickým naléháním na ‚vzkříšení osvědčených způsobů života, způsobů, podle nichž valná většina Američanů žila až do 50. let minulého století.‘ Bud’ jdete kupředu, nebo jdete zpátky. Nemůžete obojí současně. Ba co víc: ‚dát se na cestu zpátky‘ ve skutečnosti na výběr nemáme – vrátit se znova domů nelze...“

Kdoví... Mně osobně je Weyrichův a Lindův nekompromisní a bojovně laděný (i když možná naivní) manifest a jejich ohromný zápal pro věc bližší než (možná opodstatněná) skeptická replika Pinkertonova.

V jednom ale rád dávám i Pinkertonovi za pravdu – když v závěru své polemiky namísto „příštího konzervatismu“ doporučuje „konzervativní nacionalismus a obyčejný starý patriotismus, jež jsou kladivem, které drtilo a stále bude drtit protinárodní ideologii komunismu, světového federalismu a neokonzervatismu.“

Manifest „The Next Conservatism“ zveřejněný v *The American Conservative* č. 3/2007 z angličtiny přeložil, poznámkami opatřil, mezititulky doplnil a úvod a závěr napsal Ladislav Bátora.

Poznámky na margo stránek:

1) Nový úděl, anglicky „New Deal“, komplexní program hospodářské a sociální politiky, který zavedl prezident Franklin D. Roosevelt v roce 1933 jako soubor opatření k překonání doznívající hospodářské krize a jejích důsledků. Je to nezastřené opuštění zásad liberální hospodářské politiky ve prospěch hospodářství řízeného státem, tedy státní dirigismus se všemi jeho atributy. Konzervativci Nový úděl striktně odsuzují, především pro jeho protosocialistické rysy.

2) V originále „you can’t beat something with nothing.“ Toto anglické rčení nejspíše nemá v češtině protějšek (alespoň překladateli se žádný nevybavil, pokud odmyslíme snad trochu se blížící, leč zde asi nepoužitelné rčení „o pletení biče“); nezbylo tudíž, než větu přeložit slovo od slova.

3) Tímto termínem označují konzervativci politiku, jejímž hlavním rysem je zasahování USA do záležitostí cizích států, včetně případné intervence vojenské. Název připomíná politiku demokratického prezidenta Thomase W. Wilsona, za jehož vlády se USA zapojily do I. světové války. Původní wilsonismus však skončil krachem, protože Senát USA neratifikoval versailleskou mírovou smlouvu a USA nakonec nevstoupily do Společnosti národů. Dnešním

pokračovatelem politiky – podle zásadních konzervativců pro Spojené státy zhoubné – wilsonismu je neokonzervatismus a jeho hlavní postavou je George W. Bush.

4) David Ricardo (1772-1823), angl. bankéř a národohospodář, stoupenec hospodářského liberalismu a volného trhu, vedle Adama Smithe nejvýznamnější představitel klasické politické ekonomie.

5) Jeremy Bentham (1748-1832), angl. filosof a právník, zakladatel a vedle J. S. Milla jeden z hlavních představitelů utilitarismu, učení, které považuje za účel etických norem a principů největší možné štěstí pro největší možný počet lidí.

6) Russel Kirk (1918-1994), amer. politolog a publicista, nejvlivnější konzervativní myslitel 2. poloviny 20. století, autor dnes již vpravdě „kultovní“ knihy „Conservative Mind from Burke to Eliot“ z roku 1953 a nezpochybnitelný guru všech konzervativců vůbec a paleokonzervativců zejména. Pod názvem „Konzervativní smýšlení“ vydal jeho knihu v češtině v roce 2000 Občanský institut.

7) Klíčová rekvizita z proslulé Tolkienovy fantaskní trilogie Pán prstenů: Prsten moci je nástrojem temné síly zla; získává nad svým dočasným majitelem postupně závratnou moc tím, že se jej držitel nechce za žádnou cenu vzdát; byl stvořen proto, aby si podmanil vládce lidí, elfů a trpaslíků, jimž síly zla propůjčily nástroje pro ohromnou světskou moc, ovšem za cenu pozdějšího podrobení se Prstenu moci, čili zlu.

8) Skinnerova klec, někdy též Skinnerův box, je aparatura pro zkoumání procesu učení u zvířat, nazvaná podle svého vynálezce, amerického psychologa Frederika B. Skinnera. Metoda spočívá v odměně, často v podobě pamlsku, za správně splněný úkol.

9) Piety Hill je majestátní sídlo v michiganské Mecostě, jež Kirk zdědil po předcích. Po jeho smrti pečuje o zámek v italském stylu, s chrličí a podobnými architektonickými rozmary, vdova Anette, která v objektu příležitostně pořádá i sympozia a fóra pro konzervativní akademiky.

10) Filosofický a sociologický směr, který vznikl na počátku 20. let minulého století ve frankfurtském Ústavu pro sociální výzkumy. Po roce 1933 někteří jeho exponenti emigrovali do USA. Frankfurtská škola spojovala – velmi zjednodušeně řečeno – hegelovskou dialektiku s prvky hlubinné psychologie, existencialismu a marxismu. Po roce 1945 byli jejími vůdčími představiteli zejména Theodor Adorno a Max Horkheimer. Konzervativci frankfurtskou školu (spolu s antropologickou boasiánskou školou) považují za jeden z hlavních ideových zdrojů různých dnešních intelektuálních a politických deviací typu multikulturalismu a genderismu.

11) Anglicky „Founders“, jindy též „Founding Fathers of the United States“ nebo „Fathers of Our Country“; výraz pro pomyslný sbor v čele s Georgem Washingtonem – směsice lidí, kteří například podepsali Prohlášení nezávislosti nebo se podíleli na vypracování ústavy a podobně. Vedle zmíněného Washingtona se k nim řadí především John Adams, Thomas

Jefferson, James Madison, Alexander Hamilton, Benjamin Franklin, John Jay, ale i mnoho a mnoho dalších.

12) Amenité, anglicky „Amish“, příslušníci anabaptistické sekty. Jsou usídleni zejména ve státech Ohio, Pensylvánie, Indiana, Delaware a New York. Člení se na několik skupin a takzvaní „amenité starého řádu“ žijí zcela izolováni od technických vymožeností - bez telefonů, elektřiny i aut - a odříznuti od okolního světa.

Vyšlo v Národní myšlence 42/2008